

Utgivare: Kommunledningsförvaltningen
Gäller från och med: 26 oktober 2020
Antagen: KF 2020-09-24 § 211, dnr KS 2020/171
Ändrad:

Riktlinjer för när förtroendevalda och anställda erbjuds förmåner

1. Allmänna förutsättningar

1.1 Omfattning

Dessa riktlinjer gäller för samtliga medarbetare och förtroendevalda inom Ronneby kommunkoncern.

1.2 Bakgrund

I kommunkoncernen arbetar vi på medborgarnas uppdrag. Vi som är verksamma i kommunkoncernen har ett särskilt ansvar mot medborgarna att bekämpa mutor och andra former av korruption samt att i övrigt upprätthålla kraven på saklighet och opartiskhet. På så sätt rubbas inte medborgarnas förtroende och rättssamhället försvaras och stärks. Detta lägger ett stort ansvar på var och en av oss. Inom det offentliga handlägger vi ärenden och sköter andra uppgifter som ofta har stor betydelse för enskilda människor och företag. En grundförutsättning är att vi aldrig agerar på ett sådant sätt att förtroendet för myndigheters, styrelsers, nämnders eller förvaltningars saklighet eller opartiskhet kan rubbas.

En anställd eller förtroendevald ska inte ens kunna misstänkas för att låta sig påverkas av ovidkommande önskemål eller hänsyn i sitt arbete.

1.3 Syfte

Ett syfte med denna vägledning är att visa på riskerna med att över huvud taget ta emot gåvor och förmåner från personer eller företag som man har att göra med i tjänsten.

Ett annat syfte är att visa hur du kan resonera och agera när du stöter på frågor om mutor eller andra förmåner.

Ett tredje syfte är att fungera som underlag för arbetsplatsdiskussioner där det blir klargjort hur lagarna och myndigheters regler ska tillämpas i olika mutsituationer som skulle kunna uppkomma på arbetsplatsen.

1.4 Lag

I Brottsbalken 10 kap Om förskingring, trolöshet och mutbrott finns lagreglerna om tagande och givande av muta. De omfattar alla arbetstagare och uppdragstagare, oavsett om de är anställda i offentlig eller privat tjänst och oberoende av befattning eller anställningsform. Reglerna omfattar även förtroendevalda.

1.5 Etisk utgångspunkt

Att kunna etablera och vidmakthålla kontakter med andra ingår som en naturligt och ofrånkomlig del för dem som verkar inom näringslivet eller den offentliga sektorn. Såväl de som arbetar inom företagen som inom offentlig sektor har ett legitimt behov av att kunna skapa goda personliga kontakter och relationer med sina olika medaktörer på marknaden.

Som anställd eller förtroendevald i kommunkoncernen har vi dagligen kontakt med ett stort antal människor och företag. Vid dessa kontakter riskerar vi att utsättas för otillbörlig påverkan. Vi kanske inte alltid tänker på att erbjudanden och förmåner som vi får från dem vi träffas i tjänst kan vara olagliga.

2. Korruption

För att förhindra korruption finns bestämmelser om mutbrott. Med korruption förstås närmast handlingar som är avsedda att på ett otillbörligt sätt påverka någon i en besluts- eller handläggningssituation. Bestämmelserna om mutbrott avser att skydda arbetsgivare kommunen och samhället i stort mot illojalt och felaktigt handlande hos oss. Lagen gör i princip ingen skillnad mellan om den som erhåller, eller bjuds, en förmån är anställd i ett privat företag eller arbetar i offentlig verksamhet. De rättsfall som finns visar emellertid att det ställs särskilt höga krav på offentligt anställda, och då särskilt på dem som utövar myndighet i någon form.

2.1 Korruption och upphandling

Upphandlingslagstiftningen syftar bland annat till att säkerställa konkurrens på lika villkor på hela den inre marknaden. Korruption motverkas därför i alla inköp där lagstiftningen efterlevs. Alla upphandlingar som genomförs av upphandlande myndigheter och enheter ska genomsyras av de EU-rättsliga principerna. Av dessa har likabehandlingsprincipen störst betydelse i korruptionshänseende. Denna princip innebär att alla leverantörer ska behandlas lika och ges lika förutsättningar. Alla måste exempelvis få samma information vid samma tillfälle.

3. Tillbörliga förmåner

Acceptans av följande förmåner är inte att betrakta som otillbörligt:

- Seriöst upplagd studieresa förutsatt att syftet är legitimt och där kommunen står för kostnaden
- Enstaka arbetsmåltider
- Kundträffar och visning av projekt där syftet är att utbyta information

- Mindre varuprov, överlämnade i samband med företagsbesök eller vid jämförliga arrangemang
- Prydnadsföremål som saknar nämnvärt marknadsvärde och jämförliga måttfulla minnesgåvor

3.1 Förtydligande av ovanstående tillbörliga förmåner

3.1.1 Studieresor, konferenser

Studieresor och konferenser som affärskontakter vill bjuda på tackar vi som anställda eller förtroendevalda i kommunkoncernen alltid nej till. Är det seriöst upplagda studieresor eller konferenser med ett kvalificerat innehåll som det är viktigt för oss att delta i för att kunna fullgöra våra arbetsuppgifter står vi själva för kostnaden. Närmast högre chef beslutar om vilka som ska delta i resan.

3.1.2 Måltider

Vi låter oss inte bjudas på måltider av en leverantör eller entreprenör om måltiden inte har ett naturligt samband med arbetet. Måltiderna får inte förekomma för ofta och ska i de fall de förekommer vara av ringa värde.

3.1.3 Kundträffar

Om ett företag som kommunkoncernen handlar med bjuder på en kundträff är det normalt tillåtet att delta om syftet med träffen är att utbyta information. Om det vid träffen förekommer viss underhållning och bjuds på förtäring innebär inte det att kundträffen blir muta. Det är dock viktigt att huvudsyftet är just informationsutbytet, inte nöje.

3.1.4 Gåvor

Vi bör inte ta emot gåvor. Endast någon tillfällig present av ringa värde som en blomma, en ask choklad eller liknande kan övervägas att tas emot, allt annat måste avböjas även om detta skulle förorsaka givaren besvikelse.

Detta gäller även om man lär känna en affärskontakt så väl att det blivit fråga om vänskap. Kravet är alltid detsamma, nämligen att vi ska uppträda sakligt och opartiskt. Sådana förmåner som parterna personligen brukar bekosta och ge varandra betraktas dock som en vänskapsgåva och är ingen muta.

Vi behöver inte ha blivit påverkade av ett erbjudande för att det ska kunna bli mutbrott. Det räcker att man objektivt sett skulle kunna tänkas bli påverkad av förmånen.

Anställda och förtroendevalda inom den offentliga sektorn, och i synnerhet befattningshavare som utövar myndighet, får inte utsättas eller utsätta sig för risken att ens kunna misstänkas för korruption.

Vad som kan bedömas som tillbörligt kan variera från fall till fall. Avgörande vid bedömningen i det enskilda fallet om en förmån är etiskt tillbörlig är att den framstår som till intet förbindande och inte kan riskera att försätta mottagaren i någon form av tacksamhetsskuld eller att förmånen inte har ett sådant syfte att mottagaren ska känna skyldighet att återgälda förmånen.

4. Icke tillbörliga förmåner

Acceptans av följande förmåner får under inga förhållanden förekomma.

- Penninggåvor i kontanter eller annan form, t ex värdepapper och andra andels- eller fordringsbevis
- Irreguljära penninglån, d v s lån som inte beviljas i yrkesmässig lånerörelse på marknadsmässiga villkor eller som ges på eljest särskilt gynnsamma villkor
- Borgensåtaganden eller skuldtäckning
- Eftergifter av köpeskilling eller fordran, amortering eller ränta
- Dolda eller irreguljära inköpsrabatter eller provisions- och bonusarrangemang
- Sidoleverans av varor eller tjänster från kommunens leverantörer, t ex byggmaterial eller transport- och hantverkstjänster
- Förfogande över fordon, båt eller fritidsbostad för privat bruk
- Helt eller delvis betalda nöjesresor eller semestervistelser
- Köp av egendom, vara eller inventarie från exempelvis vårdtagare eller annan som har ett beroendeförhållande till oss i vår tjänsteutövning
- Erbjudande som ses som allmänt oetiskt

4.1 Förtydligande av ovanstående otillbörliga förmåner

4.1.1 Rabatter, kontanter, lån

Rabatter som inte erbjuds alla anställda i kommunkoncernen eller inte är normala marknadsföringsåtgärder tackar vi nej till. Detsamma gäller även erbjudanden om pengar och lån.

4.1.2 Köp av egendom mm

Skulle vi få kännedom om att vårdtagare vill ihågkomma oss i ett testamente, måste vi försöka avstyra detta.

4.1.3 Erbjudanden på fritiden

Det är inte ovanligt att vi som anställda eller förtroendevalda i kommunkoncernen får erbjudanden av affärskontakter om att fritt eller till subventionerat pris delta i olika evenemang på vår fritid. Detta ska vi alltid tacka nej till. Att erbjudandet gäller under semester eller fritid hindrar inte att det kan betraktas som muta.

Det kan ibland vara osäkert var gränsen mellan det tillåtna och det otillåtna går. Vid tveksamhet, tacka nej eller rådgör med närmaste chef. För tjänsteresor gäller att de ska godkännas enligt gällande attestregler. Tjänsteresor som en följd av studiebesök och konferenser anordnade av privata företag ska godkännas på förhand. Närmaste chef bör informeras om det erbjuds att delta i ett projektbesök eller en kundträff.

5. Ansvar

5.1 Övergripande ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för dessa riktlinjer och att fatta beslut om anvisningar.

5.2 Chefsansvar

Du som chef ansvarar för att dina medarbetare känner till och följer innehållet i dessa riktlinjer.

5.3 Medarbetaransvar

Du som medarbetare ansvarar för att följa dessa riktlinjer.

6. Uppföljning och implementering

6.1 Uppföljning och revidering

Förvaltningschefen respektive bolagsdirektören ansvarar för uppföljning av riktlinjerna. Kommundirektören ansvarar för att, när så erfordras, förslag för revidering av riktlinjer lämnas.

6.2 Information och utbildning

All personal ska vara informerad om riktlinjerna. Informationen ska ingå i introduktionen vid nyanställning.

Riktlinjen träder i kraft den 26 oktober 2020 då tidigare beslutad riktlinje upphör att gälla.